

Vua Gạch Ngói Nam Kỳ

Nguyễn Tấn Đồi sinh năm 1922 tại làng Bình Hòa, tổng Định Thành, tỉnh Long Xuyên (nay là thành phố Long Xuyên, tỉnh An Giang). Ông nội Nguyễn Tấn Đồi là một trong những người giàu có và tiếng tăm ở làng Bình Hòa thời bấy giờ. Vì vậy, từ nhỏ Nguyễn Tấn Đồi được gia đình cho ăn học khá đàng hoàng. Có một chi tiết thú vị là thời gian ở Long Xuyên, Nguyễn Tấn Đồi vừa học vừa lừa bò thuê cho Nguyễn Ngọc Thơ. Khi đó Nguyễn Ngọc Thơ (sau này là Phó Tổng thống dưới thời Ngô Đình Diệm) đang làm quận trưởng Châu Thành, Long Xuyên kiêm luôn lái buôn... trâu bò từ Campuchia về Long Xuyên.

Năm 1945, Nguyễn Tấn Đồi lên Sài Gòn theo học bậc cao đẳng tiểu học. Cách mạng Tháng Tám diễn ra, Nguyễn Tấn Đồi tham gia lực lượng Việt Minh tại Sài Gòn, sau đó ông trở lại Long Xuyên. Khi Pháp tái chiếm Nam Bộ, Nguyễn Tấn Đồi gặp lại Nguyễn Ngọc Thơ lúc này đang là Phó tỉnh trưởng Long Xuyên. Ông ta dọa Nguyễn Tấn Đồi rằng ai đã đi theo Việt Minh mà bỏ về sẽ bị Việt Minh lên án xử tử? Hoang mang trước lời hù dọa, gia đình Nguyễn Tấn Đồi cấp tốc gom góp đồ đạc cho ông trốn lên Sài Gòn.

Tại Sài Gòn, không tiền bạc, không người thân thích, hàng ngày Nguyễn Tấn Đồi lân la khắp nơi tìm kiếm việc làm, đêm đến thì ngủ ngoài hàng hiên một ngôi nhà ở đường Yên Đổ. Người chủ nhà thấy thương tình nên không nỡ đuổi đi, thậm chí còn “tặng” ông một chiếc ghế bố. Đây là kỷ niệm khó quên trong khoảng thời gian hàn vi của Nguyễn Tấn Đồi, cũng chính vì thế mà sau này khi làm ăn khá ông quyết định mua một căn biệt thự trên con đường này để ở.

Lang thang và vật ăn bở ngủ bụi một thời gian Nguyễn Tấn Đồi được một người bạn giới thiệu vào làm sổ sách cho một hãng buôn của người Pháp. Nhưng vốn là người không thích ngồi một chỗ, ông bỏ công việc nhàm chán này và chọn nghề môi giới để kiếm cơm. Ban đầu ông giao thiệp với các hãng lớn tại Sài Gòn như Descours Cabaud, Denis Frères, Biderman... với đủ loại mặt hàng, dần dần ông tập trung “chuyên môn” vào hai loại chính là vật liệu xây dựng và vải vóc. Không ngờ nghề “buôn nước bọt” này đã giúp Nguyễn Tấn Đồi giàu lên rất nhanh, trở thành một nhà môi giới có tiếng, đi lại bằng xe hơi sang trọng. Khi có vốn liếng, Nguyễn Tấn Đồi quay sang một công việc khác: buôn bán tiền Pháp. Nghề này đòi hỏi phải có vốn lớn và gan cũng lớn vì thời điểm ấy đồng tiền không ổn định, thị trường rất bấp bênh, hên thì giàu to, xui thì... ra tro. Và thất bại đã chọn đúng Nguyễn Tấn Đồi.

Năm 1949, ông lỗ trắng tay, đến nỗi phải bán cả xe hơi để trả nợ. Chán nản, ông định quay trở về nghề môi giới để làm lại từ đầu, nhưng rồi ông cảm thấy nghề này có phần hơi ác đức, khó mà vững bền nên quyết định chuyển sang một nghề hoàn toàn mới : mở Hãng gạch ngói Đồi Tân. Thời gian sang Campuchia lừa bò thuê cho Nguyễn Ngọc Thơ, Nguyễn Tấn Đồi đã tìm hiểu và có chút kiến thức về công việc làm gạch ngói, hơn nữa máy móc bên Campuchia nhiều hãng bị dư thừa nên họ bán với giá rất rẻ. Ông biết những thợ người Triều Châu làm gạch ngói rất giỏi. Hội đủ những yếu tố cần thiết, gom góp tiền bạc và đi vay thêm bạn bè, ông lập xưởng sản xuất gạch ngói tại số nhà 321 Bến Bình Đông, Chợ Lớn.

Là một ông chủ hãng nhưng hàng ngày Nguyễn Tấn Đồi cứ lóc cóc đạp xe đến từng ngôi nhà đang xây để chào hàng. Thậm chí, lúc giao gạch ngói, ông tự mình leo lên mái nhà căng dây lấy mực rồi cùng thợ lợp ngói ngon lành. Đến khi lát gạch nền cũng thế, ông xắn tay vào làm thành thạo như một người thợ nhà nghề. Tuần nào ông cũng tới Tòa Đô chánh Sài Gòn – Chợ Lớn tìm xin địa chỉ những nhà đang xin phép xây dựng để đến tận nơi chào hàng. Ông chịu khó đến nỗi nhà ở Bình Đông, Chợ Lớn, mà cứ sáng sáng đạp xe sang tận trung tâm Sài Gòn giao hàng và thu tiền. Trưa đến thì vào công viên tìm một chiếc ghế đá trống để ngả lưng. Đến xế chiều, ông lại lóc cộc đạp xe về tận Bình Đông. Với cách làm như thế, chỉ hai năm sau, doanh thu của xưởng gạch ngói Đồi Tân vượt lên dẫn đầu thị trường vật liệu xây dựng. Nguyễn Tấn Đồi còn sang tận Pháp, đến Guillon Barthelemy để học hỏi công nghệ làm gạch ngói của người Pháp. Từ đó mẫu mã và phẩm chất sản phẩm của ông chinh phục được hầu hết khách hàng, nơi nơi đều ưa chuộng. Hãng gạch ngói Đồi Tân trở nên nổi tiếng khắp Nam Kỳ lục tỉnh, cung cấp cho thị trường từ Sài Gòn, miền Đông cho đến cả miền Tây Nam Bộ.

Phi thương bất phú

Sau sự thành công của Hãng gạch ngói Đồi Tân, Nguyễn Tấn Đòi mở rộng việc làm ăn ra đủ loại ngành nghề, nghề nào cũng mang lại lợi nhuận kék xù. Năm 1952, ông sang Hồng Kông tìm thị trường chuyên ngân Sài Gòn – Paris – Hồng Kông, đăng ký nhập cảng lưới đánh cá từ Nhật về Hồng Kông sau đó từ Hồng Kông xin giấy nhập khẩu về Sài Gòn, rồi xuất cảng gạo từ Sài Gòn sang Hồng Kông, Singapore...

Chưa hết, Nguyễn Tấn Đòi còn sang Pháp lập Hãng Construction Métallique để xuất cảng sườn sắt cho quân đội Pháp xây đồn bót... Năm

1953, ông lại mở công ty quảng cáo, cạnh tranh mạnh mẽ với Công ty quảng cáo AIP của người Pháp. Ông còn với tay sang lĩnh vực phim ảnh, lập Công ty Cửu Long Films, nhập phim từ Pháp về Việt – Nam Campuchia – Lào rồi làm phụ đề cho thuê.

Đến năm 1954, Hiệp định Genève được ký kết, người Pháp vội vã bán đồn điền để về Pháp, Nguyễn Tấn Đòi bung tiền mua lại. Năm 1955 – 1956, ông sang Campuchia đấu giá hội chợ và hùn vốn mở một công ty nhập khẩu xe đạp và máy móc nông nghiệp đem về tiêu thụ tại miền Nam... Rồi ông cho nhập máy cày từ Âu – Mỹ về miền Nam bán cho nông dân. Thậm chí ông còn xoay qua hoạt động trong lĩnh vực hải sản, với một loạt những chiếc tàu đông lạnh ngày đêm hoạt động ngoài khơi. Đây là một ngành nghề rất mới mẻ thời bấy giờ, và nó đã đem lại cho Nguyễn Tấn Đòi nhiều món lợi khổng lồ.

Vào những năm 1968, 1969, tại miền Nam phế liệu do quân đội Mỹ thải ra từ các căn cứ quân sự rất nhiều, chất cao như núi. Người ta cho đó là những đồng rác bình thường nhưng Nguyễn Tấn Đòi nhìn thấy vàng trong các đồng rác đó. Ông đấu thầu mua lại toàn bộ với cái giá như cho không! Và, từ những đồng phế liệu đó, ông cho nấu lại lấy đồng làm dây điện với nhãn hiệu Vidico. Hãng Vidico trước đó bị phá sản do làm ăn thua lỗ, Nguyễn Tấn Đòi bỏ vốn mua lại và biến nó từ đồng tro tàn thành một hãng dây điện nổi tiếng miền Nam. Sản phẩm tốt, lại trích hoa hồng cao cho các đại lý, vì vậy mà chẳng bao lâu dây điện Vidico của Nguyễn Tấn Đòi đã lan tràn khắp nơi, trở thành một sản phẩm được tiêu thụ rất mạnh từ Quảng Trị cho đến Cà Mau, cạnh tranh mạnh mẽ, lấn lướt cả hàng nhập cảng.

Có thể nói Nguyễn Tấn Đòi là người có tầm nhìn xa trông rộng, có sự am tường về các lĩnh vực kinh tế và luôn đi trước thời đại. Vào những năm đầu thập niên 1950, tại Sài Gòn có rất nhiều biệt thự được người Pháp xây dựng tại quận 3. Những ngôi biệt thự này một phần được cấp cho các quan chức chính quyền, một phần dành cho các nhà đại phú thuê ở. Một số nhà kinh doanh cũng học theo người Pháp, đầu tư xây dựng biệt thự để cho thuê. Tuy nhiên Nguyễn Tấn Đòi nghĩ khác, ông cho rằng chi phí để xây dựng biệt thự quá cao, lại tốn quá nhiều đất. Chính vì vậy, ông không đi theo lối mòn của người Pháp mà học hỏi con đường kinh doanh của các nước tân tiến Tây phương: đầu tư xây cao ốc. Năm 1954, cao ốc đầu tiên do ông xây dựng được đưa vào sử dụng. Đó là cao ốc Mai Loan 125 phòng tại số 16 Trương Định. Toàn bộ số phòng trên đều được thuê, đa số là những người sống độc thân như nhà văn, nhà báo, ca sĩ, vũ nữ...

Năm 1955, thấy dân Sài Gòn đang sung túc, làm ăn mua bán nhiều, Nguyễn Tấn Đòi xây thêm cao ốc Tân Lộc với 5 tầng lầu, 90 phòng ở số 177 – 179 đường Lê Thánh Tôn. Các căn phòng trong cao ốc này rộng rãi và tiện nghi hơn cao ốc Mai Loan, khi khánh thành cũng được thuê hết. Một thời gian sau, Nguyễn Tấn Đòi xây thêm cao ốc thứ ba là cao ốc Victoria ở số 937 đường Trần Hưng Đạo. Cao ốc này được xem là cao nhất và nhiều phòng nhất thời bấy giờ, gồm 240 phòng. Tuy nhiên, sau khi xây xong ông không cho thuê ngay như cao ốc Mai Loan và Tân Lộc mà để đó... chờ sau này người Mỹ thuê ở. Đến năm 1962, ông đầu tư xây cao ốc President ở số 727 đường Trần Hưng Đạo với 1.200 phòng, và ngay tức khắc nó đã được người Mỹ thuê dài hạn

10 năm... Đến năm 1963, khi thấy Mỹ sắp hất Ngô Đình Diệm để chuẩn bị đưa lính Mỹ vào Việt Nam, Nguyễn Tấn Đòi cho xây thêm cao ốc Đức Tân ở số 491 đường Phan Thanh Giản và cao ốc Prince ở số 175 – 177 đường Phạm Ngũ Lão. Có thể nói, vào những năm 1960, Nguyễn Tấn Đòi là “vua” cao ốc của Sài Gòn. Những tòa cao ốc của ông rất đồ sộ, có cái lên đến 1.655 phòng và tất cả được người Mỹ thuê hết.

Từ tay trắng trở thành tỷ phú, cái tên Nguyễn Tấn Đồi được người dân cả miền Nam biết đến. Nhiều người tỏ ra khâm phục, kính trọng, nhưng cũng lắm kẻ ghen ghét ganh tỵ, luôn tìm sơ hở để hãm hại ông. Nhưng với một con người có khả năng thiên phú như Nguyễn Tấn Đồi, ông đã vượt qua tất cả, đi lên từ chính bàn tay khối óc của mình.

Thời gian sau, ông nhảy sang kinh doanh trong lĩnh vực ngân hàng với cương vị là Chủ tịch Hội đồng quản trị kiêm Tổng Giám đốc Ngân hàng Tín Nghĩa – một ngân hàng thương mại lớn nhất miền Nam những năm 1970. Ông đã có những cải tổ gây chấn động ngành ngân hàng, “làm mưa làm gió” suốt một thời gian dài, gây ra những làn sóng dai dẳng khen chê đủ kiểu làm tốn không ít giấy mực của giới báo chí Sài Gòn. Chỉ bốn năm sau, vào năm 1971, Tín Nghĩa Ngân Hàng hầu như trùm thiên hạ, lấn lướt hẳn các ngân hàng khác, kể cả ngân hàng Việt Nam Thương Tín. Biểu tượng ông Thần Tài đưa cao tay với râu tiền điệu trong tay, hầu như quen thuộc với mọi người. Ở tận các hang cùng ngõ hẻm, dân nghèo sở hữu một món tiền nhỏ nhỏ đều có thể có cuốn sổ tiết kiệm “Thần Tài”. Nhưng đừng một cái, tỷ phú Nguyễn Tấn Đồi bị bắt! Tín Nghĩa Ngân Hàng sụp đổ! Chuyện gì đã xảy ra cho nhà tỷ phú tiếng tăm này? Nếu theo tin tức đăng tải công khai trên các báo xuất bản tại Saigon vào thời điểm đó, thì Nguyễn Tấn Đồi đã phạm vào các tội làm Tín Nghĩa Ngân Hàng mất cân đối thu chi và không còn khả năng chi trả cho khách hàng, cá nhân ông Đồi đã vi phạm việc huy động vốn và đầu tư kinh doanh... Nhưng theo dư luận bên ngoài, kể cả của những người am tường nghiệp vụ ngân hàng, thì ông Đồi đã bị các đối thủ “chơi” một vố thẳng tay, hết đường chống đỡ.

Đó là các tập đoàn tài phiệt đang cạnh tranh với ông, họ thấy cái thế của ông trong hệ thống ngân hàng quá lớn (theo con số được báo chí công bố lúc đó thì tổng số tiền của Tín Nghĩa Ngân Hàng lên đến 22 tỷ đồng, số tiền này vào lúc đó rất lớn gần bằng số tiền của tất cả các ngân hàng tư nhân gộp lại) và có khả năng ông ta sẽ bỏ vôi sang địa hạt chính trị. Một câu hỏi khác đã từng được dư luận nêu lên: phải chăng ông Nguyễn Tấn Đồi đã bị thế lực của các tướng lĩnh trong quân đội ra tay triệt hạ? Bởi cạnh tranh với Tín Nghĩa Ngân Hàng còn có Kỹ Thương Ngân Hàng – một ngân hàng quân đội – mà đa số vốn là của các tướng lĩnh chớp bu trong quân đội thời đó.

48 giờ đồng hồ sau, khi chính quyền ra lệnh phong tỏa tất cả Tín Nghĩa Ngân Hàng, ông Nguyễn Tấn Đồi đã bị bắt tại nhà một người cháu ở đường Phan Liêm. Cuộc thẩm vấn ông Đồi diễn ra chóng vánh, gần như đã được sắp xếp sẵn, để rồi tội danh được công bố như đã nói ở trên. Ông Nguyễn Tấn Đồi bị tổng giam vào khám Chí Hòa, như một tù nhân đặc biệt.

Nguyễn Tấn Đồi ở tù cho đến ngày 30/4/75, nghe nói nhân lúc tình hình còn lộn xộn, ông Đồi đã thoát ra khỏi khám Chí Hòa, sau đó về Rạch Giá để rồi lên tàu (do người nhà đóng sẵn) rời khỏi Việt Nam, định cư Canada. Tại đây, ông mở một số nhà hàng Nhật và qua đời ở tuổi 70.

Vũ Thất